

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Розвиток малого та середнього бізнесу (МСБ) в Україні має ряд особливостей, які пов'язані з економічними, соціальними та регуляторними умовами. Розвиток МСБ має важливе значення для економіки, створюючи значну кількість робочих місць і сприяючи економічному зростанню. Сектор МСБ забезпечує зайнятість близько 70% всіх працюючих і генерує значну частину ВВП. Малі підприємства часто є рушійною силою розвитку інновацій, оскільки вони більш гнучкі та швидше реагують на зміни ринку.

Наявність регуляторних бар'єрів та адміністративний тиск сприяють виникненню складнощів з адміністративними процедурами, що включають тривалі ліцензійні та дозвільні процеси. Наявність податкового тиску, що призводить до практики «тінізації» бізнесу. Зниження ставок податків або спрощення звітності є необхідними для стимулювання розвитку МСБ. Високий рівень корупції у державних органах створює додаткові труднощі для МСБ. Обмежений доступ до фінансування через високі відсоткові ставки, недостатню кількість активів для застави та низьку платоспроможність. Банки не завжди готові ризикувати, кредитуючи малий бізнес. У 2020 році був запущений урядовий проєкт «Доступні кредити 5-7-9%», спрямований на підтримку МСБ, але доступ до нього має обмежена кількість підприємств через низку критеріїв.

На сьогодні гостро постає проблеми з кваліфікованими кадрами, особливо у регіонах. Підприємства МСБ часто мають труднощі з пошуком кваліфікованих спеціалістів через трудову міграцію, зокрема до ЄС, де рівень заробітної плати значно вищий. Підприємства змушені інвестувати у навчання персоналу, що збільшує їхні витрати, проте це не завжди гарантує, що працівники залишаться працювати в Україні.

Активно набуває розвитку впровадження цифровізації та інновацій на підприємствах МСБ. Цифрові платформи та технології електронної комерції відкривають нові можливості для МСБ, дозволяючи залучати клієнтів не тільки в Україні, а й за кордоном. Багато підприємств активно використовують соціальні мережі та інструменти онлайн-маркетингу для просування своїх послуг, що значно здешевлює маркетинг. Розвиток електронного урядування також спрощує взаємодію МСБ із державними органами.

Не зважаючи на позитивні аспекти розвитку МСБ, на сьогодні існує недостатня підтримка з боку держави. Хоча держава оголошує про численні ініціативи для підтримки бізнесу, реальна допомога залишається недостатньою. Інституційна підтримка та фінансування бізнес-інкубаторів, акселераторів і програм розвитку часто обмежені. Доступ до держзамовлень та тендерів для підприємств є складним через складні вимоги і часто непрозорі процедури.

Наявність регіональних диспропорцій також впливає на розвиток МСБ в Україні. Найбільш активний розвиток спостерігається у великих містах і в областях із розвиненою інфраструктурою, тоді як у сільських та депресивних районах цей сектор розвивається повільніше через низьку купівельну спроможність та обмежений доступ до ринку. Окрім внутрішніх диспропорцій, суттєвий вплив на розвиток підприємств МСБ мають зовнішні фактори та глобальні виклики. Так, військовий конфлікт в країні, пандемія COVID-19 та економічна нестабільність створили додаткові виклики для бізнесу. Багато підприємств були змушені закритися або скоротити діяльність. Попри ці виклики, для бізнесу в Україні демонструє гнучкість та адаптивність, переходячи на нові бізнес-моделі та застосовуючи креативні рішення для подолання кризових ситуацій.

Таким чином, стимулювання розвитку МСБ в Україні необхідно забезпечити сприятливіше умови, включаючи зниження податкового навантаження, полегшення доступу до кредитів, спрощення адміністративних процедур і боротьбу з корупцією. Важливу роль також відіграє державна підтримка інноваційних програм та цифровізація бізнесу, що дозволить МСБ ефективніше розвиватися й конкурувати на міжнародному ринку.